

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-ogerske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12:50
četrtletno . . . K 6:80
mesečno . . . K 2:10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge dežele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inzerate)** se plačuje od četrstopne petit vrste po 12 h, za večkratni natis primeren popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Štev. 239.

Telefonska številka 65.

Celje, v torek, dne 19. oktobra 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Bivši minister dr. Fiedler o političnem položaju.

Na shodu v Karlinu pri Pragi, katerega je priredil tamošnji „Občanski klub“ je izjavil bivši trgovinski minister ekselencja dr. Fiedler o bodočem zasedanju državnega zbora sledeče: Dogodki v češkem deželni zboru gotovo ne bodo ostali brez posledic na potek bodočega parlamentovega zasedanja. Kdor pazljivo zasleduje naš boj z Nemci, ni prezrl, da se je težišče tega boja vsled upeljave splošne in enake volilne pravice zelo premaknilo. Nemci, ki so imeli enkrat dolgo časa odločilno besedo v parlamentu in državni upravi, so vsled demokratizacije parlamenta izgubili v njem svoje gospodujoče stališče. Le vsled zveze s Poljaki šetvorijo danes večino. Toda ravno vsled zveze s slovansko stranko ne morejo pri parlamentarnih akcijah uveljaviti več prosto svojega nemškega naziranja in svojih nemških čustev. Demokratični državni zbor ni več orodje nemške hegemonije v Avstriji in ne boče to nikoli več. Nemci sami ne upajo več na svoje prvenstvo in vedo čisto dobro, da je delazmožna večina mogoča vbodoče v državnem zboru samo vsled sodelovanja slovanskega elementa.

Temu nasproti pa se nahaja danes cela državna uprava v nemških rokah. Pri osrednjih uradih na Dunaju, odkoder se določa pravec celi upravi, imajo Nemci odločujočo besedo. Ker so izgubili hegemonijo v parlamentu, branijo sedaj z vso trdovratnostjo hegemonijo v upravi. Po mojem mnenju je danes vodilna misel nemške politike ta, da si ohranijo Nemci v polnem obsegu svoje posestno stanje v

drž. upravi. Tej vodilni misli podrejajo vse drugo. Vsled tega so razumljivi strastni napadi na češke parlamentarne ministre, ki so imeli v časih koalicije važne upravne resorje. Vzrok tem napadom, ki se še vedno ponavljajo, leži v tem, da so pomagali češki ministri v avstrijski upravi pravičnosti (kolikor toliko) do zmage in s tem dokazali, da se to more mirno storiti ne da bi le malo trpelo točno uradovanje in pa koristi prebivalstva. Zategadelj upijejo Nemci tako zelo kakor hitro se le začne govoriti o ponovitvi koalicijskega režima in zategadelj napadajo ta režim tako zelo in trde, da je to „slovanska“ vlada.

Zategadelj tako čuječe in bojzljivo stražijo Bienerhov kabinet, ker predstavlja ta utelešenje nemške hegemonije v državni upravi. Zategadelj se vržejo tudi kulturni principi v vodo, kakor dokazujeta slučajja Wahrmand in pa zatvorenje učnega zavoda Svobodne šole na Dunaju, samo da se varuje in utrjuje nemški značaj državne eksekutive. S svojo mogočno veljavo in vplivom na ves kulturni in gospodarski razvoj narodov, ki se poveča, čim manje delaven je parlament, npliva državna uprava ovirajoče in zadušljivo na razvoj češkega naroda (in vseh drugih). Nemščina se umetno zdržuje v uradih in med tem ko se tlači in ponižuje češkega uradnika, se protežira in privilegira nemškega. V nemško-čeških spornih vprašanjih je danes vlada izvrševalni organ nemških strank. Vladne predloge v češkem deželni zboru stoji popolnoma na nemškem stališču; češkega se je prezrlo. Češko šolstvo na Nižjem Avstrijskem čuti tudi železno pest vlade, ki se ravna čisto po zapovedih nemškonacionalnih hujskačev, ki

mislijo, da lahko s kričem in razsajanjem ovirajo naravni razvoj. In pri tem pretiravajo Nemci svoje hinavstvo tako daleč, da pošiljajo celo v taka ministerstva, katere vodijo odločni njihovi pristaši, odposlanstva, ki se pritožujejo o krivicah nemškemu narodu.

Proti temu duhu egoističnega nemštva, ki vlada v osrednjih organih naše državne eksekutive, se mi borimo. Nemška politična javnost se ne sramuje nobenega sredstva, da ta naš boj poniža in sramoti, in sicer za to, ker smo se drznili zahtevati svoje pravice tudi tam, kjer leži ključ in skrivnost sedanje nemške hegemonije v Avstriji. Mi se pa ne damo vstrašiti. Borimo se za veliko, pravično idejo in zategadelj bodemo zmagali. S parolo demokratizma se je strlo hegemonijo jednega naroda v parlamentu za zmiraj. Tudi na polju državne uprave bode zmagalo načelo, da mora prodreti v celi upravni aparat načelo narodne enakopravnosti.

Seveda ne more nikdo vnaprej določiti poti, po katerih bodemo hodili do tega velikega in težko dosegljivega cilja. To je odvisno od razmer, v katerih se bodemo imeli boriti in pa od naših političnih zaveznikov. Posebno važna je zadnja okolščina. Tudi v bodočem zasedanju bode naš glavni cilj ohranitev in če možno, še razširjenje zveze z našimi slovanskimi zavezniki. Za naše postopanje pa se bode morala najti taka taktična oblika, ki ne bode slabila naših obrambnih in napadalnih sil. S primernimi taktičnimi potezami se mora zabraniti, da bi Nemci kovali politični kapital iz ozkega zavezništva naše države z Nemčijo in se mora nadalje pomagati načelu spl. in enake vol. pravice

na Ogrskem do zmage. Posebno pozorni pa moramo biti na brutalne čine nemške nasilnosti na Nižjem Avstrijskem. Največja nevarnost za nas tiči v tem, da porablja vlada svoje odredbe proti češkemu šolstvu na Nižjem Avstrijskem kot sredstvo za poravnavo razporov med nemškimi naprednjaki in krščanskimi socialci. Da si vlada ohrani naklonjenost slednjih, je storila znane korake proti Wahrmandu in Svobodni šoli, naprednjake pa tolaži s preganjanjem češkega šolstva na Nižjem Avstrijskem. In kdo ve, če se ne odloči vlada za sankcijo kake „popravljen“ lex Axmann in nemških jezikovnih predlog! Naša naloga bode, da bomo vladi in Nemcem takoj jasno povedali, da bi tak vladin korak pomenil za nas boj na nož, pri katerem bi se z nami borili vsi slovanski narodi na Avstrijskem, kajti celo previdni Poljaki bi se težko izognili te borbe, ki bi se razvila vsled akta nasilnosti ne le napram Čehom temveč proti vsem slovanskim narodom.

Naša bodoča taktika je zelo preprosta: borili se bodemo proti vladi, ki se ne trudi po načelih postav in pravice ublažiti narodnih nasprotstev temveč se postavlja v službo nemški vladateljnosti. O obliki tega boja pa se bodemo že medsebojno in v Slov. jednoti sporazumeli.

Politična kronika.

o **Odločilni dan.** Jutri bode važen odločilni dan ne le za našo državno polovico temveč tudi za ogrsko. Jutri se snide avstrijski drž. zbor — a ob jednem se vrši na Dunaju pod cesarjevim predsedstvom ogrski ministerski svet, da bode cesar slišal mnenje sedanjih ogrskih ministrov o političnem položaju. Ta min. svet bode odločeval

LISTEK.

V stepi.

Ruski spisal Maksim Gorki. — Preložil Fedor Gradšnik. Dalje.

Tudi jaz sem nosil nekakšno obleko in bil sem bos.

Hodili smo naprej, in okroginokrog nas se je raztezala mogočna stepa: obsijana od žareče kupole brezoblačnega poletnega neba, je ležala pred nami, kakor orjaška, okrogla, črna skleda. Siva, prašna cesta je šla preko nje kakor širok trak, in nas žgala pod podplati. Tuintam so se videla pokošena polja, ki so bila čudno podobna že dolgo neobritemu obrazu orjaka.

Vojak je hodil v marštempu in pel s hripavim basom: „Tebe, vstajenje sveto, hvalimo . . .“

Za časa svoje vojaške službe je opravljal posel čerkvenega strežaja v polkovni cerkvi in poznal je neizmerno množino vseh mogočih čerkvenih pesmi, kar je tudi vedno izrabljaj, če je naša zabava iz tega ali onega vzroka nehala.

Pred nami so se svetlikale na horizontu meglene oblike v mehkih ob-

risih in prijetnih lila in nežnih roza barvah.

„Očividno je to krimsko gorovje,“ je dejal dijak s suhim glasom.

„Pogorje?“ je vskliknil vojak, „to še ne pride tako kmalu. To so oblaki, jednostavno oblaki. Le poglej, kako izgledajo — kot malinovec v mleku!“

Jaz sem menil, da bi bilo prijetno, ko bi bili oblaki v resnici iz malinovca z mlekom. To je vzbudilo namah naš glad — usoda naše eksistence.

„Za vraga!“ je krel vojak in izpljunil — „ko bi nam prišla vendar kakšna človeška duša v roke! Nikogar ni videti . . . kakor medvedi pozimi, moramo tudi mi lizati svoje lastne tace . . .“

„Saj sem rekel, da bi se bili morali obrniti proti obljudenejšim krajem!“ je dejal „dijak“ poučljivo.

„Ti si rekel!“ je vskliknil vojak jezno. „Zato si pa učenjak, da govoriš! Kje pa so tukaj obljudeni kraji? Vrag vedi, kje so!“

„Dijak“ se je ugriznil v ustnice in molčal. Solnce je tonilo in oblaki na nebu so bliščali v najrazličnejših

nepopisljivih barvah. Dišalo je po zemlji in soli.

In vsled tega suhega in neprijetnega vzduha smo postali še bolj lačni.

Želodec je krulil. To je bilo čudno in neprijetno čustvo: bilo je, kot da se izgublajo sokovi iz telesnih mišic neznano kam, kot da izpuhtevajo, s čemur gine mišicam njih prožnost. V ustih in v grlu je bilo suho, glava težka in pred očmi so plavale neprestano temne sence. Večkrat so bile podobne kadečim se kosom mesa ali hlebom kruha, spomini so pridjali tem „nemim obrazom preteklosti“ še primerni vojaž, in potem je bilo, kot da se suče nož po želodcu.

Vklju temu pa smo šli možko dalje, pripovedujoči drug drugemu svoje občutke, in ostro zroči na vse strani — če ni morda kje kakšna čreda ovac in poslušavši če se sliši morda ostro drdranje tartarskega voza, ki vozi sadje na armenski bazar.

Toda stepa je ostala samotna in tiha . . .

Prejšnji večer smo zavžili vsi trije štiri funte rženega kruha in približno pet melon, potem smo zopet kakih štirideset kilometrov hodili — to ni ni-

kako razmerje med prejemki in izdatki — na perekopškem trgu smo zaspali in se od lakote zopet zbudili.

„Študent“ je iz dobrega namena svetoval, naj ne zaspimo, ampak da si izberimo za noč kakšen posel, ki — toda v dostojni družbi se ne spodobi glasno govoriti o projekih pregrehe nad lastninsko pravico, in zato molčim. Samo resnicoljuben hočem biti, pri tem pa zame ni koristno, če postanem surov. Saj vem, da postajajo ljudje vedno mehkejši v naših visokokultiviranih časih in celo če primejo svojega bližnjega za goltanec, s trdnim namenom, zadaviti ga — se trudijo, da store to kolikor mogoče ljubeznjivo, skrbno pazeč na vse estetske zakone, ki so običajni v takih slučajih. Izkušnje, ki jih je prestal moj lastni goltanec, me silijo, da konstatiram ta napredek običajev in s prijetnim čustvom prepričanja trdim, da se na tem svetu vse razvija in popolnuje. Prav posebno se opazi ta velikanski napredek v vsakoletnem pomnoževanju ječ, gostilen in gotovih drugih hiš.

Dalje prihodnjič.

Reklamni stolp.

Cena predalu za enkratno objavo 60 vinarjev.

Kreditno in stavbeno zadrugo „Lastni dom“ v Celju,

Rotovške ulice števil. 12 priporočamo obrtnikom in trgovcem za nalaganje denarja, za inkaso, za denarna nakazila in razne kreditne posle.

Najboljše pecivo in različne kandite se dobe v novi slaščičarni

E. Iliča v Mariboru
Goraja Gosposka ul. št. 38.

Lastna zaloga

šolskih zvezkov in risank

Največja zaloga tiskovin za privatnike in urade

Zvezna trgovina, Celje, Rot. ul.

Prva južnoštajerska vinarska zadruga v Celju priporoča izvrstna spodnještaj. vina.

Najboljši časopis za inseriranje je

„Narodni Dnevnik“

Zvezna trgovina v Celju

sprejema naročila na tiskarska dela

katera se izvršujejo v lastni

Zvezni tiskarni

Najboljše in najcenejše se kupi steklena in porcelanasta posoda v narodni trgovini

Fr. Strupi, Celje.

Najboljše orožje v političnem boju sta

„Narodni List“ in „Nar. Dnevnik“

Novosti v pisalnih in risalnih potrebščinah

po zmernih cenah se dobijo vedno v

Zvezni trgovini v Celju

En še dobro ohranjen

štedilnik

primeren za kako veliko gostilno ali restavracijo je po ceni naprodaj. Isti stoji sedaj v porabi do 24. t. m. ter se ga lahko ogleda. Pojasnila daje Iv. Rebek, Celje.

Modni salon za gospode Celje

otvori 1. novembra v novi posojilnici hiši na Ringu

Maks Zabukošek

Na dober razvoj

Vašega podjetja

polagamo največjo vrednost kajti Vaš prospek je tudi naš prospek!

K temu bi Vam najslužil ta reklamni stolp z najgotovjšim uspehom!

Upravništvo „Nar. Dnevnika“.

da je Oechs denuncijant. Bil je pri njem redni gost in je imel to slabo navado, da je goste zbadal in hrulil. Uradnemu vodji mestne hranilnice Jaklu je očital, da spi v pisarni in kavarni; Jakl je bil razžaljen in ko se je Hausbaumu pritožil, je ta Oechna prijel. Oechs mu je zabrusil v obraz, da je „suft“, na kar mu H. ni ostal odgovora dolžan. Kasneje sta se poravnala pod pogojem, da Oechs ne pride več v kavarno. — Priča je bil mnenja, da mora biti človek napram Oechnu previden. — Marija Wesiak, gostilničarka pri „Hubertusu“ je slišala nekoč pred 25 leti govoriti, da je Oechs naznanil hiš. pos. Kummerja, ker je ta naznanil premalo dohodkov davčni oblasti. Maks Sima, lastnik gostilne pri zelenem travniku, je povedal, da je posodil Oechnu l. 1896 600 kron na 14 dni; termin pa je Oechs raztegnil do danes in Sima ni več videl svojega denarja. Tožit ga pa ni šel.

Uradni sluga Lanjšič pozna Oechna že štirideset let; pripoveduje, kako je Oechs došel za pisarja k mestnemu uradu in imel v rokah pole za vpisovanje hišnih dohodkov; vsled tega je ljudem zelo „imponiral“. Spominja se, da mu je pripovedoval neki Stadler slučaj glede Kammererja; on sam je videl Oechna okrog hiše hoditi, menda je lazil za K. soprogo. (Živahna veselost). Spominja se tudi, da se je pritoževal čez Oechna uradnik bolniške blagajne Sartory, ki je bil tam odpuščen. (Oechs: zaradi poverjenjaja!) Vpokojeni mestni uradni sluga Topolovšek pravi, da je slišal od kanclista Ferka, ki je bil svoj čas pri mestnem uradu, da je Oechs naznanil prejšnjega hotelirja pri „belem volu“ gosp. Kožo zaradi prikratbe davkov. Lang, toženec je na to s povzdignjenim glasom povedal, da je dobil Oechna za enaka naznanila 22. okt. 1885 pri davčnem uradu v Celju nagrado 210 K. Lang pravi, da je to denuncijantski denar. (Oechs je prav na široko sedel pri svoji mizi in pri tej izjavi posebno krvavo gledal). K. Schmidt, trg. uslužbenec pri firmi Makesch v Celju, je povedal, kako ga je Oechs nekoč nahrulil, ker je sedel s hrvaškim magistrom Tomičem v kavarni „Central“ in kričal; „Hinaus mit die Windischen“, Naznanil ga je na to pri gospodarju in zahteval njegov odpust. Konečno je še povedal Lang mesto priče Fürstbauerja, da so Oechna leta 1899 ob priliki izleta Čehov v Celje zaprli, češ, da je metal gnjila jajca. V ječi je Oechs rekel, da ni metal jajc on temveč neki Duller, katerega so potem zaprli, a se je skazalo, da je nedolžen. Poravnati se z Oechnom noče, razprava se je prelozila, da se še zasliši hotelir Terschek na Dunaju in Fürstbauer v Gradcu. Oechs se na tistih 210 K ni več spominjal, kakor je rekel. Poslušalcev je bilo malo; došel pa je zgodovino svojega dragega tovariša Oechna poslušat mestni uradni vodja dr. Ambrožič. Saj se res splača slišati, kaki junaki reprezentirajo celjsko nemštvo!

d Četrto porotno zasedanje v Celju. — Prvi dan. — Kakor smo poročali v včerajšnjem „N. D.“, vršila se je včeraj 18. t. mes. popoldne druga porotna obravnava in sicer zoper Janeza Zupanc iz Debra pri Laškem trgu zaradi zločina tatvine. Tudi to obravnavo vodi deželno-sodni svetnik Kotzian, obtožbo zastopa prvi državni pravdnik dr. Bayer, zagovarja dr. Anton Božič.

Janez Zupanc je obtožen, da je ukradel svoji krušni materi Urši Železnik posojilno knjižico Posojilnice Celjske, na katero je bilo naloženih nad 600 K, potem knjižico pošne hranilnice z naloženimi 60 K ter nekaj gotovega denarja. — Urša Železnik trpi škode 714 K 06 v. — Prav za prav trpita glavno škodo pastorka Urše Železnik, Jernej in Martin Ojsteršek, ki sta si kot delavca in hlapca denar težko prislužila. Janez Zupanc je ukraden denar v nekaj tednih zapil in zajedel. — Zupanc svoje dejanje odkrito priznava. — Nekoliko je sicer omejen, po mnenju zdravnikov pa vendar razsoden. — Porotniki so spoznali Zupanca krivim, na kar ga je obsodil sodni dvor na 15 mesecev s postom poostrene težke ječe. Ubogi Urši Železnik in usmiljenja vrednima Jerneju in Martinu Ojsteršek s tem seveda ni pomagano — denar ostane izgubljen.

Tržne cene.

18. oktobra.

Dunajska borza za kmetijske pridelke.

Tendenco je danes trdneja. Konsuma ni bilo in tržilo se ni. Cene so bile neizpremenjene.

Sladkor. Trst, 18. oktobra: Centrifuga: Pilés prompt K 32³/₄ do K 32³/₄ do K 32¹/₂. Tendenco brez veselja.

Sladkor. Praga: 18. okt. sur sladkor prompt K 25³/₅, nova kampanja K 25⁴/₀ Tendenco medla. — Vreme: kalno.

Budimpešta, 18. okt. Svinjad: ogrske stare, težke — do — vin. mlade težke 147 do 149 vin., mlade, srednje 149—150 v, mlade, lahke 146—150 v. zaloga 26.056 komadov. Prignano 292 komadov, odgnano 388. Ostalo torej 26.010 komadov. Tendenco trdna.

Budimpešta, 18. okt. Pšenica za oktober K 14.64, pšenica za april K 14.40, rž za oktober K 9.91, rž za april K 10.30, oves za oktober K 7.70, oves za april K 7.79, koruza za maj K 6.93.

Pšeničnih ponudb zmerno, veselje kupiti tudi malo, tendenco prijetnejša. Prometa 20.000 meterskih stotov. Efektivna pšenica se drži, drugo mirno. Vreme: lepo.

Po svetu.

a Poskus strašnega samomora. Pekovski pomočnik Barković se je hotel ubiti v bolnišnici usmiljenih bratov v Zagrebu. V to svrhu si je narezal žile na levi roki, potem je vzel nož v levico in si je porezal žile na oni roki. Ko še vzklik tema ni postal nezavesten si je z nožem v desni roki hotel razparati trebuh, a ravno v tem trenutku so ga zapazili in mu nakano preprečili.

Jurist

s prvim izpitom išče službe kot stenograf (slovensko in nemško). Naslov pri upravnistvu tega lista. 501 3-1

Gospodinjska šola na Teharji pri Celju.

Prvo šolsko leto se začne 3. novembra 1909 in traja 12 mesecev. Šolo vodijo šolske sestre v Celju. Sprejemajo se dekleta, ki so stara 15 let ali več, so zdrava, lepega obnašanja ter so dovršila ljudsko šolo. Za hrano, stanovanje, kurjavo in razsvetlavo plačujejo mesečno naprej po 30 K. S seboj morajo prinesiti obleko, perilo in posteljnino razven zimnic, katere dobijo v zavodu. Natančni pogoji se naznanijo vsaki prošnji na dom. Gojenke se bodo učile kuhanja, šivanja, prati, likati, vrtnarstva, perutninarstva, mlekarstva, gospodinjskega dela v hlevu in na polju, računstva, spisja, gospodinjskega knjigovodstva, veronauka, lepega vedenja, vzgoje otrok, postrežbe bolnikov, snage in varčnosti. Prošnje za sprejem se vložijo osebno ali pismeno na naslov: Zavod šolskih sester v Celju. Priložiti je krstni list in šolske spričevalo.

Zavod šolskih sester v Celju.

Zvezna trgovina v Celju

priporoča sledeče spise:

Narodno-gospodarski spisi:

Bele Ivan, Trina uš in trtoreja . . . K —80
Bele Ivan, Viničarjev kažipot . . . „ —60
Rohrmann V., Kmet. gospodarstvo . . . „ 1'60

Zbirka zakonov:

Dr. Božič A., Občinski red in občinski olini red za vojvodino Štajersko „ 2'—
Dr. Božič A., Lovski zakon za Štajersko „ 1'20
Dr. Filipič L., Civilno-pravdni red „ 5'—

Znanstveni spisi:

Kožuh, prof. Josip, Navodilo h karografičnim osnovam „ 4'—
Romih, Obrtno knjigovodstvo „ 1'60

